

תוכן עניינים

2	מבוא
4	שינויי חקיקה עיקריים - 2019
7	שירות לקוחות
8	אזרח ותיק ושאיירים
10	סיעוד
12	נכות כללית
14	גמלה לילד נכה
15	ניידות
16	הבטחת הכנסה
18	מזונות
19	אימהות
22	ילדים
24	נפגעי עבודה
26	שירות מילואים
27	אבטלה
28	אסירי ציון
29	שיקום מקצועי
30	נפגעי איבה
31	זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד
32	תשלום דמי ביטוח
34	יעוץ לקשיש
35	אמנות בינלאומיות
36	קרנות הביטוח הלאומי

מבוא

המוסד לביטוח לאומי הוא עמוד התווך של מערכת הביטחון הסוציאלי של מדינת ישראל. לביטוח הלאומי תפקיד מרכזי בהקטנת ממדי העוני, בצמצום האי-שוויון ובהגנה על הפרט מפני אי-ודאות כלכלית וחברתית. הביטוח הלאומי גם פועל להוביל ולעצב את מדיניות הרווחה של מדינת ישראל. תכליתו של הביטוח הלאומי היא למנוע מצוקות חברתיות וכלכליות ולחזק את הלכידות והסולידריות החברתית. כליו העיקריים הם התשלומים (הקצבאות והגמלאות) שניתנים חלקם באופן אוניברסלי לכלל תושבי המדינה (לדוגמה קצבת הילדים או קצבת האזרח ותיק) וחלקם באופן סלקטיבי למי שנמצא מתאים לקבלם. יעילותן של גמלאות אלו נמדדת ביכולתן לצמצם אי-ודאות כלכלית ולמנוע סיכוני פרנסה זמניים ומתמשכים.

חזון הביטוח הלאומי

המוסד לביטוח לאומי הוא הגוף המקצועי והמוביל בתחום הביטחון הסוציאלי בישראל.

מדיניות – הביטוח הלאומי פועל על-פי חוק ליישום מדיניות הרווחה של מדינת ישראל, והוא שותף משפיע בהתוויית עקרונות מדיניות זו ובשמירה עליהם: ערבות הדדית, הקטנת הפערים בחברה, צמצום העוני והבטחת קיומה של מערכת הביטחון הסוציאלי לאורך זמן.

שירות – הביטוח הלאומי יפעל באופן יזום, ביעילות ותוך גילוי רגישות לכבוד האדם, כך שכל מבוטחת ומבוטח יוכלו למצות את זכויותיהם. דרכו של הביטוח הלאומי תהיה מושתתת על חתירה מתמדת למצוינות, תוך התאמה לצרכים המשתנים של מקבלי השירות ושמירה על קשר רציף עם המבוטחים והקהילה.

איכות – הביטוח הלאומי יהיה אבן שואבת לכוח אדם מקצועי, איכותי וערכי, המבצע את עבודתו מתוך תחושת שליחות, אחריות ושייכות. הביטוח הלאומי יפעל לפיתוח המשאב האנושי ולשיפור מתמיד של הכלים העומדים לרשותו.

הביטוח הלאומי במספרים

הביטוח הלאומי מספק שירות לכ-9 מיליון תושבי מדינת ישראל. בשנת 2019 שילם הביטוח הלאומי קצבאות לתושבי ישראל בסכום כולל של כ-93 מיליארד ש"ח.

כבכל שנה, גם בשנת 2019 הפעיל הביטוח הלאומי כ-30 תוכניות סוציאליות הכוללות כ-130 סוגי תשלומים ושירותים, הכוללים בין היתר את קצבאות האזרח ותיק, קצבאות הילדים, גמלת סיעוד, הגמלה להבטחת הכנסה וקצבאות הנכות למיניהן.

בנוסף לאלה, בשנת 2019 המוסד השקיע באמצעות חמשת קרנות הביטוח הלאומי סך של כ-195 מיליון ש"ח בפיתוח שירותים חברתיים. הקרנות סייעו ומימנו כ-250 שירותים חברתיים – הן בבנייה, שיפוץ והצטיידות והן בהפעלת תוכניות חברתיות.

בביטוח הלאומי כ-4,000 עובדים שנתנו מענה בשנה זו לכ-31-מיליון פניות עם מבוטחים בכל ערוצי השירות: קבלת קהל בכ-80 סניפים ומרכזי שירות, פניות באמצעות הטלפון, אתר האינטרנט, ועמדות שירות עצמי.

שינויי חקיקה עיקריים - 2019

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 208), התשע"ח – 2018

הכשרה מקצועית להורי ילד נכה שנפטר, בא לסייע להורים אלו בהשתלבות בעולם העבודה, והרחיב את הזכאות לשיקום מקצועי להורי ילד נכה שנפטר ואשר שולמה בעדו גמלה מכוח סימן ו' לפרק ט.

התיקון שבנדון מרחיב את קבוצת הזכאים להכשרה מקצועית ודמי מחיה וקובע כי הורי ילד נכה שנפטר ואשר שולמה בעדו גמלה יהיו זכאים להכשרה מקצועית לרבות דמי מחיה והוצאות אבחון. תחילתו של תיקון זה ביום 1 בינואר 2019.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 209), התשע"ט - 2019

סעיף 225 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי, ככלל, גמלת הסיעוד תשולם לידי מי שנותן את שירותי הסיעוד, ולא לידי הזכאי. עם זאת, במקרים בהם קבעה הוועדה המקומית כי לא ניתן לספק לזכאי שירותי סיעוד באמצעות טיפול סיעודי בביתו קובע סעיף קטן (ג) כי גמלת הסיעוד תשולם ישירות לזכאי, וזאת בתנאי שהוא גר עם בן משפחה המטפל בו, ושאינן שירותי סיעוד זמינים שניתן לספק לו או שלא סופקו לו שירותי סיעוד תוך 60 ימים מהיום שבו נוצרה זכאות לגמלת סיעוד.

תיקון החוק מבטל את התנאי בדבר מגורים של בן משפחה עם הזכאי ומאפשר תשלום גמלת סיעוד ישירות לזכאי, וזאת אם נקבע שאין שירותי סיעוד זמינים שניתן לספק לו או שלא סופקו לו שירותי והכל החל מיום תחילת הזכאות ואילך.

תחילתו של חוק זה ביום 1 במאי 2019 והוא יחול על גמלת סיעוד המשתלמת מיום התחילה ואילך.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 210), התשע"ט – 2019

בחוק הביטוח הלאומי מוגדרת כיום ה"וועדה המקומית המקצועית" כגורם מפעיל ומפקח על מימוש זכאות מבוטחים לגמלת סיעוד. תפקיד הוועדה הינו לקבוע ולאשר תכנית טיפול וסל שירותים על יסוד הערכת תלותו בזולת של הקשיש או מידת היזקקותו בהשגחת הזולת, לקבוע את זהות נותן השירותים מבין כלל החברות הפועלות באזור מגוריו של הזכאי ולפקח על טיב השירות שניתן.

לאור ביקורת שנמתחה על הוועדות המקומיות וכדי להקל על הקשישים בהליך הטיפול בתביעתם תוקן במסגרת התיקון שבנדון חוק הביטוח הלאומי וחלף "הוועדה המקומית המקצועית" נקבע כי המוסד הוא שיקבל לידי את סמכויותיה, יקבע את שירותי הסיעוד שיינתנו לזכאי לגמלת סיעוד, את נותן השירותים וידאג למתן השירותים או יקבע שאין שירותים זמינים שניתן לספק לזכאי.

תחילתו של חוק זה ביום 1 ביוני 2019 והוא יחול על תביעות לגמלת סיעוד שהוגשו ביום התחילה ואילך (לרבות בקשות חדשות לשינוי הרכב סל השירותים וכו').

כמו כן קובע החוק כי בשנים 2020 – 2021 המוסד לביטוח לאומי יבדוק ויעריך את ההשפעה של תיקון זה על מקבלי גמלת סיעוד, וידווח על הממצאים והמסקנות לוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת ב-1 בינואר 2021 וב-1 בינואר 2022.

חוק הבטחת הכנסה (הוראת שעה ותיקוני חקיקה), (תיקון) התשע"ט – 2019

התיקון האריך בשנתיים נוספות את הוראת השעה שנקבעה בחוק הבטחת הכנסה (הוראת שעה ותיקוני חקיקה, התשע"ו – 2016) לעניין מבחן הכנסות מקל למשפחות שבראשן הורה עצמאי [הן לעניין גמלת הבטחת הכנסה והן לעניין דמי מזונות מכוח חוק המזונות (הבטחת תשלום) התשל"ב – 1972].

במקביל הוארכו בשנתיים נוספות הוראות החוק להגדלת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ולצמצום פערים חברתיים (מענק עבודה) התשס"ח – 2007, בדבר אופן חישוב הזכאות למענק עבודה של הורה עצמאי הזכאי למבחן הכנסות מקל מכוח התיקון דנן.

המוסד לביטוח לאומי נדרש לבחון את השפעות החוק על שינויים בהכנסות מעבודה של הורים עצמאיים הזכאים לגמלת מזונות או הבטחת הכנסה, ולדווח על ממצאיו לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת עד ליום 15.12.2019.

תחילתו של חוק זה ביום 01.01.2019. והוא יעמוד בתוקפו עד ליום 31.12.2020.

תקנות הבטחת הכנסה (תיקון), התשע"ט - 2018

סעיף 10 לחוק הבטחת הכנסה קובע את סוגי ההכנסות אשר לא תילקחנה בחשבון לצורך חישוב שיעור הגמלה לו זכאי התובע.

מכוח הסמכות שבסעיף 10(3) לחוק נקבעו בתקנה 17 לתקנות הבטחת הכנסה, התשמ"ב – 1982 (להלן – התקנות), תשלומים שאין רואים אותם כהכנסה לעניין הזכות לגמלה על פי החוק.

במסגרת תקנת משנה 17(11) לתקנות נקבע כי לא יראו הכנסה מדמי שכירות שאדם מקבל בעד השכרת דירתו ששימשה למגוריו, ובלבד שהוא שוכר דירה אחרת למגוריו בסכום שאינו עולה על דמי השכירות שהוא משלם בעד הדירה ששכר.

התיקון שבנדון מבטל את התנאי בדבר דירה "ששימשה למגוריו" וקובע כי לא יראו כהכנסה דמי שכירות שאדם מקבל בעד דירתו, אף אם הוא לא התגורר בה ובלבד שהוא שוכר דירה אחרת למגוריו בסכום שאינו עולה על דמי השכירות שהוא משלם בעד הדירה ששכר.

תחילתן ותחולתן של תקנות אלה ביום 1 בינואר 2019.

עיגון זכויותיהם של שארי נפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 62), התשע"ט - 2018

התיקון מעגן את זכויותיהם של שארי נפגעי פעולות איבה (נפ"א) וקובע כי גם במקרים בהן זכאיות המשפחות לקצבת פנסיה מכוח חוק שירות המדינה, לא תפגע זכאותם למלוא הזכויות מכוח חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה.

התיקון **משנה** את הדין הקיים ולפיו מקום שמשפחת נפטר איבה, שחוק שירות המדינה חל עליו, בחרה לקבל פנסיה מכוח אותו חוק, היא נדרשה לוותר על רוב זכויותיה מכוח חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה ולהיות עם קצבה חלקית בשיעור 1/4 בלבד והטבות נלוות.

על פי התיקון, במקרה בו בן/בת הזוג או היתומים זכאים לתגמולים לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תהא המשפחה זכאית למלוא התגמולים מכוח חוק נפ"א, וכן לקצבה מכוח שירות המדינה (ממנה ינוכה מחצית מסכום התגמולים או מחצית מסכום הקצבה, לפי הסכום הנמוך מבין השניים).

תחילתו של החוק ב-1 בדצמבר 2018.

חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה (תיקון מס' 36), התשע"ט – 2018

התיקון קובע כי משפחתו של חלל איבה תהא רשאית לקבור את המנוח בכל בית עלמין בארץ, לרבות בבית עלמין סגור או חלקת קבר חריגה, וזאת ללא קשר למקום הפטירה או מקום המגורים של הנפטר.

עלות הוצאות הקבורה תשולם ע"י המוסד לביטוח לאומי ישירות אל חברת הקבורה וזאת בסך שלא יעלה על כפל התעריף הקבוע בתוספת הראשונה לחוק שירותי הדת היהודיים (נוסח משולב) התשל"א – 1971.

תחילתו של חוק זה ביום פרסומו (12.12.2018) והוא יחול על מי שנפטר ביום תחילתו ואילך.

תיקון סעיף 106 בחוק ההסדרים לשנים 2017-2018 - יישום חוק ההסדרים למשק המדינה לשנים 2018-2019

הגדלת תוספת ותק כפי שאושרה בחוק ההסדרים לשנים 2018-2019: בעקבות תיקון בחוק ההסדרים החל מחודש ינואר 2018, שונה אופן החישוב למקבל אזרח ותיק עם תוספת ותק נמוכה מ-50%. תוספת הותק הוגדלה ב-2 מועדים ותחושב כלהלן:

- מחודש ינואר 2018 משולמת תוספת ותק בשיעור של 2% עבור כל שנת ביטוח שמעל 4 שנות הביטוח הראשונות.

- מחודש ינואר 2019 משולמת תוספת ותק בשיעור של 2% עבור כל שנת ביטוח, כלומר משנת הביטוח הראשונה אך לא יותר מ-50%. השפעת תיקון תוספת הותק לאזרח ותיק ושאינם ומקבלי הבטחת הכנסה על ההטבות הנלוות מפורטת בגמלה.

הארכת הוראת שעה למבחן הכנסות מקל להורים יחידים – הבטחת הכנסה, מזונות ואזרח ותיק

הוראת השעה הוארכה עד 31.12.2020, כך שימשיך להתקיים מבחן ההכנסות הנוכחי להורים יחידים, המאפשר זכאות לגמלה להורים עצמאים שעובדים גם בטווח הכנסות גבוה יחסית.

שינוי חקיקה בסעיפי הריאות (ספר הליקויים)

א. שינוי בספר הליקויים ברשומות התקנות לעניין ריאות ומוגבלות שכלית. התקנות נכנסו לתוקפן ב-01.03.2019 (יום התחילה).

ב. בנושא ריאות חל שינוי משמעותי בכל סעיפי הליקוי ותת הסעיפים העוסקים בנושא. פרק העשירי בספר הליקויים הוחלפו סעיפים 5-8 הישנים בסעיפים חדשים לגמרי (מפורט בפרק גמלת נכות כללית).

שירות לקוחות

אסטרטגיית השירות של הביטוח הלאומי מציבה במרכז את הלקוח ואת מיצוי זכויותיו בביטוח לאומי ומחדדת את הצורך ליזום ולהגביר כיווני פעולה בתחום זה.

שנת 2019 התאפיינה בפעילות ענפה בתחומים אלו: סיום כתיבת המכרז החדש למוקד הטלפוני, פרסומו ובחירת זוכים, הרפורמה בסיעוד, בניית ופרסום מחשבון עם נהלי מסירת מידע לסניפים, התחלת פיילוט של חיבור המייצגים לגמלאות, בניית תוכניות עבודה והטמעת שגרת ניהול להעמקת תודעת השירות של העובדים והעמקת הידע שלהם, הוסמכו כ-60 נציגי שירות חדשים בסניפים וכ-30 מנהלים השתתפו בקורס מנהיגות השירות.

המוסד קידם מאוד את השירות באמצעים הדיגיטליים: שיגור תביעות ומסמכים דרך האינטרנט, כמות הכניסות לאתר שירות אישי שעמדה על כ-15.2 מיליון כניסות בשנת 2019, כניסה באמצעות קוד חד פעמי לאתר האישי, שליחת מכתבים ישירות למייל או לנייד של המבוטח, פיתוח והפעלת שירותי צ'אט אונליין.

המוקד הטלפוני טיפל ב-2019 בכ-5 מיליון שיחות, השימוש בערוץ האינטרנט גדל משמעותית בשנת-2019 מספר הפעולות שהמבוטח עושה באתר: הגשת תביעות, שליחת מסמכים לפקיד המטפל, הנפקת אישורים, מעקב אחר הטיפול בתביעתו, צפייה במכתבים שנשלחו אליו וכד'.

פניות לפי ערוצי שירות בשנים 2018-2019:

ערוצי השירות	2018	2019	אחוז השינוי
קבלת קהל	3,032,007	3,215,361	6.0
מוקדים טלפוניים	5,085,158	5,018,047	-1.3
אינטרנט	15,015,276	20,871,836	39.0
עמדות שירות עצמי	2,375,558	2,400,536	1.1
סך הכל	25,507,999	31,505,780	23.5

אזרח ותיק ושאיירים

גמלאות אזרח ותיק ושאיירים מהוות את הרובד הראשון של מערכת הפנסיה בישראל ומבטיחות הכנסה בסיסית למבוטח הקשיש ולשאייריו לאחר פטירתו. עם הפנסיה מעבודה, המהווה את הרובד השני של מערכת הפנסיה, נועדו הגמלאות הללו להבטיח לאנשים בעת פרישה וזיקנה רמת חיים סבירה.

השפעת תיקון תוספת הותק לאזרח ותיק ושאיירים על ההטבות הנלוות

הגדלת הקצבה עקב תיקון סעיף 248 וסעיף 257 עשוי לגרוע זכאים לתוספת השלמת הכנסה והשלמה לנכות כללית. לכן נקבע בחוק ההסדרים לשנים 2017-2018 תיקון סעיף 13(א) לחוק האזרחים הוותיקים.

התיקון קובע:

1. מי שהשתלמה לו גמלה להבטחת הכנסה/תוספת השלמת הכנסה בתכוף לפני שנעשה זכאי להגדלת תוספת הותק, והשלמת הכנסה הופסקה עקב הגדלת תוספת הותק, ימשיך לקבל את ההטבות הנלוות.
2. מי שהשתלמה לו קצבת אזרח ותיק לנכה לפי סעיף 251 לחוק הביטוח הלאומי בתכוף לפני שנעשה זכאי להגדלת תוספת הותק כאמור בחוזר זה, והגדלת תוספת הותק הביאה לידי כך שקצבת אזרח ותיק הינה כעת גבוהה יותר מקצבת הנכות המגיעה לו, ימשיך לקבל את ההטבות הנלוות.

הארכת הוראת שעה למבחן הכנסות מקל להורים יחידים

הוראת השעה הוארכה עד 31.12.2020, כך שימשיך להתקיים מבחן ההכנסות הנוכחי להורים יחידים, המאפשר זכאות לגמלה להורים עצמאים שעובדים גם בטווח הכנסות גבוה יחסית.

ספירת יום היציאה לחו"ל והחזרה לארץ

על-פי חוות דעת משפטית ייחשבו יום היציאה לחו"ל ויום החזרה לארץ כימי שהות בארץ. בהתאם לכך לא ייספרו במניין היציאות לחו"ל.

מספר מקבלי קצבת אזרח ותיק ושאיירים ב-2019 היה **1,033,927**, כ-3% יותר משנת 2018.

קצבת אזרח ותיק לחודש (ש"ח)

ללא ילדים	עם ילד אחד	עם שני ילדים	
1,554	2,046	2,538	מבוגר
2,335	2,827	3,319	זוג

מי שמלאו לו 80 מקבל תוספת של 87 ש"ח.

קצבת אזרח ותיק בתוספת השלמת הכנסה – שיעור מוגדל (ש"ח)

ללא ילדים	עם ילד אחד	עם שני ילדים	
למי שטרם מלאו לו 70			
מבוגר	3,228	5,429	6,377
זוג	5,102	6,050	6,998
למי שמלאו לו 70 וטרם מלאו לו 80			
מבוגר	3,259	5,479	6,427
זוג	5,151	6,099	7,049
למי שמלאו לו 80			
מבוגר	3,291	5,529	6,477
זוג	5,201	6,150	7,098

קצבת שאירים

מספר מקבלי קצבת שאירים ב-2019 היה 93,815, ירידה של כ-1.4% לעומת שנת 2018.

קצבת שאירים (ש"ח)

אלמנה צעירה	מבוגר יחיד	מבוגר עם ילד אחד	מבוגר עם 2 ילדים	ילד אחד ללא הורים	שני ילדים ללא הורים	תוספת לבני +80
1,167	1,554	2,283	3,012	966	1,932	87

קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה למי שטרם מלאו לו 70 (ש"ח)

מבוגר יחיד	מבוגר עם ילד אחד	מבוגר עם 2 ילדים	ילד אחד ללא הורים	שני ילדים ללא הורים	תוספת לילד
3,228	5,429	6,377	2,053	3,008	878

קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה

אלמנה צעירה	מבוגר עם ילד אחד	מבוגר עם 2 ילדים	עם ילד אחד ללא הורים	שני ילדים ללא הורים
למי שמלאו לו 70 וטרם מלאו לו 80 (ש"ח)				
3,259	5,479	6,427	2,053	3,008
קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה למי שמלאו לו 80 (ש"ח)				
3,291	5,529	6,477	2,053	3,008

סיעוד

תוכנית **ביטוח סיעוד** אושרה בכנסת ב- 1980 במסגרת חוק הביטוח הלאומי והפעלתה החלה באפריל 1988. ביטוח סיעוד נועד לאפשר לקשישים להמשיך ולחיות במסגרת הקהילה זמן ממושך ככל האפשר, באמצעות מתן טיפול אישי לאלה מהם הזקוקים לעזרה בתפקוד היומיומי או להשגחה, ובכך לסייע למשפחות המטפלות בהם. החוק חל על כל מי שמבוטח בביטוח זיקנה ושאינם, על עקרות בית (נשים נשואות שאינן עובדות מחוץ לביתן) ועל עולים חדשים שאינם מבוטחים בביטוח זיקנה ושאינם.

שינוי רמות הקצבה:

בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת התקציב 2019), התשע"ח-2018 שהתקבל בכנסת ב-14 במרץ 2018 שונו רמות הגמלה בסיעוד והורחב השימוש בגמלאות בכסף על פני גמלה בעין (שירותים).

להלן עיקרי התיקון:

1. מעבר משלוש רמות גמלה לשש רמות גמלה והגדרת ניקוד התלות בכל רמה
2. הגדלת מספר יחידות השירות השבועיות ברמות הגבוהות.
3. הרחבת האפשרות לבחירה בגמלה בכסף ואפשרות של שילוב גמלה בכסף + שירותים, וזאת על מנת לאפשר למבוטח לנצל את הגמלה עבור צרכים נוספים מלבד השירותים שניתנים על ידי הביטוח הלאומי.
4. שינוי הניקוד לבודד.

שילוב גמלה כספית + שירותים לזכאים ברמות 2-6

זכאים ברמות 2-6 רשאים לבחור לקבל כגמלה בכסף את שווין בכסף של עד שליש מיחידות השירות להם הם זכאים, אם גורם מקצועי ביקר בביתם והעריך כי מתן הגמלה בכסף יאפשר מתן שירותי סיעוד בהיקף וברמה שהולמים את צרכיהם.

כל עוד לא ביקר גורם מקצועי בביתו של הזכאי הוא רשאי לבחור לקבל לידי כגמלה בכסף את שווין של עד ארבע יחידות שירות לשבוע מיחידות השירות שהוא זכאי להן.

לזכאים ברמה הראשונה 2.5-3 נקודות ניתנות שלוש אפשרויות בחירה:

- גמלה כספית בגובה 5.5 יחידות שירות (ללא הפחתה של 20% משווין) אותה ניתן לנצל לכל מטרה.
- 9 שעות שבועיות שניתן לממש אותן לצרכים שאינם טיפול ביתי כמו ביקור במרכז יום, מוצרי ספיגה, לחצני מצוקה ושירותי כביסה.
- 5.5 יחידות שניתן לממש אותן לטיפול אישי בבית או לשלב בין שירותים שונים (כולל שילוב עם גמלה כספית).

זכאים ערב הרפורמה מקבלים את גמלת הסיעוד הגבוהה מבין השתיים – זו שהיו זכאים לה ערב הרפורמה או זו שהיו זכאים לה לפי כללי הרפורמה.

מספר הזכאים לקבל גמלת סיעוד (כולל המסרבים לקבל) בשנת 2019 היה 197,631, עליה של כ- 11.4% לעומת 2018.

יחידת שרות = שעה שבועית. תעריף שעת טיפול פרטי – 59.55 ש"ח.
למקבלי מחצית גמלה מפאת מבחן הכנסות ניתנות מחצית יחידות השירות.

גמלת סיעוד בכסף (ש"ח)

החל מ 1.11.2018 ועד 31.12.2019 רמות הקצבה כלהלן:

רמות הגמלה	מספר יחידות שירות שבועיות*	מטפל ישראלי או זר	סכום הגמלה בש"ח
רמה 1	5.5		1,408
רמה 2	10		2,049
רמה 3	12	זר	2,458
	12	ישראלי	3,073
רמה 4	16	זר	3,278
	19	ישראלי	3,892
רמה 5	19	זר	3,892
	23	ישראלי	4,711
רמה 6	24	זר	4,917
	28	ישראלי	5,736

* לפי הפעימה הראשונה ברפורמה ברמות הגמלה שהחלה בנובמבר 2018.

נכות כללית

במסגרת ענף נכות כללית משולמות על-פי חוק הקצבאות האלה:

- ❖ **קצבת נכות** – הכנסה מינימלית לקיום לנכים שכושרם להשתכר מעבודה או ממשלח ידם נפגע (משולמת מ-1974).
- ❖ **קצבה לשירותים מיוחדים** – משולמת לנכים התלויים בעזרת הזולת בביצוע פעולות היומיום או הזקוקים להשגחה מתמדת, לממן עזרה לסיוע בפעולות אלה (מ-1979).
- ❖ **גמלה לילד נכה** – משולמת למשפחות המטפלות בילדן הנכה בבית (מ-1981).

שינויי חקיקה בעקבות הסכם הנכים

במסגרת הסכם זה הוחלט על מתווה, בו יינתן מענה לשתי בעיות מרכזיות הנוגעות לציבור מקבלי קצבאות הנכות:

1. הגדלת הקצבה לכלל הנכים.
 2. עידוד וסיוע לנכים להשתלב בשוק העבודה והגדלת יכולת השתכרותם.
- מתווה זה נכנס לתוקפו בשלוש פעימות: פעימה ראשונה ב-1.3.2018, פעימה שנייה ב-2020, והשלישית ב-2021.
- עפ"י נוסח התיקון שאושר, לאחר הפעימה השלישית, קצבת נכות לא תפחת מ-3,700 ש"ח בתקציב כולל של 4.341 מיליארד ש"ח, והחל משנת 2022 תוצמד הקצבה לשכר הממוצע.

שינויי חקיקה בסעיפי הריאות

- א. שינוי בספר הליקויים ברשומות התקנות לעניין ריאות. התקנות נכנסו לתוקפן ב-1.03.2019 (יום התחילה).
- ב. בנושא ריאות חל שינוי משמעותי בכל סעיפי הליקוי ותת הסעיפים העוסקים בנושא. פרק העשירי בספר הליקויים הוחלפו סעיפים 5-8 הישנים בסעיפים חדשים לגמרי. התיקון מכמת ככל הניתן את המדדים לקביעת אחוזי הנכות בתחום הריאות וקובע מבחנים אובייקטיביים, ברורים ופשוטים ליישום.

מספר מקבלי קצבת נכות בשנת 2019 היה **257,695** - עלייה של 2.7% לעומת 2018.

מספר מקבלי קצבת שירותים מיוחדים בשנת 2019 היה **64,665** - עלייה של כ-4% לעומת 2018.

קצבת נכות כללית לחודש – 100% נכות (ש"ח)

תוספת תלויים		נכה עם בן/בת זוג			נכה יחיד
ילד	בן זוג	עם 2 ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
951	1,189	6,403	5,452	4,501	3,312

קצבה חודשית לנכה ועקרת בית התלויים בעזרה רבה מהזולת לתפקוד היומיומי
לפי רמת התלות (ש"ח)

פעולות בכל פעולות	תלוי <u>לחלוטין</u> היומיום	בביצוע <u>כל</u> פעולות היום-יום ברוב שעות היממה	בביצוע <u>רוב</u> פעולות היום-יום ברוב שעות היממה
	4,177	2,489	1,111

גמלה לילד נכה

הרחבת הזכאות לילדים עם תסמונות כרומוזומליות וריבוי ליקויים

שינוי מדיניות באופן קביעת הזכאות, כך שתקבע זכאות בשל הצורך בהשגחה מלאה וקצבה בשיעור 100% במקרים הבאים:

- א. לילדים עם תסמונת דאון מגיל 90 יום עד גיל 6 – זאת לאור העומס הקיים על הורים לפעוטות עם תסמונת דאון, המצריך השגחה מלאה של ההורה בשל אירועים רפואיים תכופים, הדורשים טיפול וליווי צמוד של ההורה.
 - ב. למי שנקבעו שלוש עילות המזכות כל אחת בקצבה בשיעור 50% - זאת מכיוון שמדובר בילדים עם ריבוי ליקויים, הגורמים לעומס טיפולי רב ולהתמודדות מורכבת הנובעת ממחלות קשות, המצריכות השגחה מלאה של ההורה איתם (מדובר במי שעד כה היו זכאים לקצבה בשיעור 50%).
- יודגש, כי מדיניות זו של קביעת הצורך בנוכחות במצבים של ריבוי עילות המזכות ב- 50%, חלה על כלל מקבלי קצבת ילד נכה ולא רק על ילדים המקבלים קצבה בגין תסמונת דאון.

מתן זכאות לחולי דיסאוטונומיה משפחתית החל מגיל 3

קביעת הזכאות תיעשה על סמך מסמכים רפואיים, במטרה לקבוע זכאות מקסימאלית בקצבה לשירותים מיוחדים וגמלה לילד נכה בשיעור 188% לחולים.

קצבת ילד נכה לילדים המקבלים טיפול ביולוגי

עד כה, ילדים עם מחלה פעילה כלשהי שהיו מקבלים טיפול ביולוגי, לא היו זכאים לקצבת ילד נכה אלא אם היו עונים לעילות אחרות בגמלת ילד נכה. לאחר בחינת הנושא לעומק הוחלט לאשר קצבה בגין השגחה לילדים החולים במחלה פעילה ומקבלים טיפול ביולוגי דרך הוריד, דרך השריר או דרך התת עורי.

ילד עם מחלה פעילה המקבל טיפול ביולוגי - קביעת זכאות בגין השגחה מלאה בשיעור 100% מהראשון לחודש של תחילת הטיפול למשך 6 חודשים או לתקופת הטיפול (המאוחר מבין השניים).

ילד עם מחלה לא פעילה המקבל טיפול ביולוגי - קביעת זכאות בגין השגחה חלקית בשיעור 50% למשך שנה מהראשון לחודש בו הסתיים הטיפול בגין המחלה הפעילה והוחל בטיפול ביולוגי במנת אחזקה בגין מחלה לא פעילה.

מספר מקבלי גמלת ילד נכה בגילאים 0-2 בשנת 2019 היה 67,320 - עלייה של כ-11% לעומת 2018.
מספר מקבלי גמלת ילד נכה בגילאים 3-7, 8-18 בשנת 2019 היה 17,271 - עלייה של כ-14% לעומת 2018.

ניידות

הביטוח הלאומי מעניק מגוון הטבות למי שיש להם ליקויים ברגליים המגבילים אותם בניידות, כדי לסייע להם השתלב בקהילה ולפתח חיים עצמאיים. מרבית ההטבות ניתנות לבעלי רכב, אולם ניתנות הטבות גם למי שאינם בעלי רכב. ההטבות משולמות מכספי משרד האוצר, על-פי הסכם הניידות שנחתם בין משרד האוצר לביטוח הלאומי.

מספר מקבלי קצבת ניידות בשנת 2019 היה 44,853 - עלייה של כ- 4.4% לעומת 2018.

קצבת ניידות לנכה מוגבל בניידות בשיעור 100%-80% ומשתכר (ש"ח)

רכב קטן	רכב בינוני	רכב גדול	רכב ענק	
1,544	2,103	2,610	2,880	נוהג בעצמו
1,540	2,099			אינו נוהג בעצמו

קצבת ניידות בגין ילד נכה (ש"ח)

סוג הגמלה	50%	100%	188%
גמלה חודשית ללא קח"ן (קצבה חודשית נוספת)	1,111	2,222	4,177
גמלה מיוחדת	153	378	580

הבטחת הכנסה

חוק הבטחת הכנסה נועד להקנות רשת ביטחון אחרונה למשפחות שאין להן הכנסות מעבודה או ממקורות אחרים או שהן בעלות הכנסות מועטות. החוק, שנכנס לתוקפו ב-1982, שילב במסגרת אחידה את תמיכות הסעד ששילם בעבר משרד העבודה והרווחה ואת תשלומי ההטבה הסוציאלית ששילם הביטוח הלאומי לקשישים ולשאיירים. התשלומים ממומנים על-ידי אוצר המדינה.

השפעת תיקון תוספת ותק למקבל הבטחת הכנסה על ההטבות הנלוות

הגדלת הקצבה עקב תיקון סעיף 248 וסעיף 257 עשוי לגרוע זכאים לתוספת השלמת הכנסה והשלמה לנכות כללית. לכן נקבע בחוק ההסדרים לשנים 2017-2018 תיקון סעיף 13(א) לחוק האזרחים הוותיקים.

התיקון קובע:

1. מי שהשתלמה לו גמלה להבטחת הכנסה/תוספת השלמת הכנסה בתכוף לפני שנעשה זכאי להגדלת תוספת הותק, והשלמת הכנסה הופסקה עקב הגדלת תוספת הותק, ימשיך לקבל את ההטבות הנלוות.
2. מי שהשתלמה לו קצבת אזרח ותיק לנכה לפי סעיף 251 לחוק הביטוח הלאומי בתכוף לפני שנעשה זכאי להגדלת תוספת הותק כאמור בחוזר זה, והגדלת תוספת הותק הביאה לידי כך שקצבת אזרח ותיק הינה כעת גבוהה יותר מקצבת הנכות המגיעה לו, ימשיך לקבל את ההטבות הנלוות.

הארכת הוראת שעה למבחן הכנסות מקל להורים יחידים

הוראת השעה הוארכה עד 31.12.2020, כך שימשיך להתקיים מבחן ההכנסות הנוכחי להורים יחידים, המאפשר זכאות לגמלה להורים עצמאים שעובדים גם בטווח הכנסות גבוה יחסית.

ספירת יום היציאה לחו"ל והחזרה לארץ

על-פי חוות דעת משפטית ייחשבו יום היציאה לחו"ל ויום החזרה לארץ כימי שהות בארץ. בהתאם לכך לא ייספרו במניין שהייה בחו"ל.

עילת השגחה ושכר נמוך - בעקבות שינויים בחוק הסיעוד

עילת שכר נמוך לעובד המטפל בקשישים

עד כה עובד שמטפל בקשישים היה פטור ממבחן תעסוקה בתנאי שהוא מטפל ב-3 קשישים לפחות, או אם הוא עובד בהיקף משרה של 20 שעות שבועיות (ש"ש). היקף משרה זה נקבע בהתחשב בכך שהיקף השעות המינימלי אצל קשיש אחד לפי חוק הסיעוד היה 9 ו-3/4.

במסגרת השינויים בחוק הסיעוד נקבעה רמת מינימום של 5.5 ש"ש. לאור שינוי זה הוחלט לשנות את הכללים כך שעובד שמטפל בקשישים יהיה פטור ממבחן תעסוקה אם הוא מטפל ב-3 קשישים לפחות או אם הוא עובד בהיקף משרה של 15 ש"ש ומעלה.

עילת השגחה

כאשר התובע נבחן בעילת השגחה על הורה, הוא רשאי להירשם כמטפל בחברה הנותנת שירותי סיעוד ולקבל שכר בגין הטיפול בהורה הזכאי לקצבת סיעוד. מצב זה אינו שכיח כיום ומתאפשר בכפוף לאישור של נותן השירותים ופקיד תביעות בסיעוד.

במצב זה :

❖ שכר העבודה של התובע יילקח בחישוב הכנסותיו.

❖ הזכאות תמשיך להיבחן בעילת השגחה.

במקרים בהם ההורה הסיעודי בוחר לקבל את קצבת הסיעוד בכסף ותובע הגמלה אשר נבחן בעילת השגחה, מקבל תשלום כלשהו מהקשיש, התשלום יחשב לתמיכה כספית שאינה נלקחת בחישוב (אף אם מקור התשלום הוא קצבת הסיעוד שהקשיש בחר לקבל בכסף).

בשנת 2019 מספר מקבלי גמלה להבטחת הכנסה היה 72,448 ירידה של 5.3% לעומת 2018.

שיעורי הגמלה להבטחת הכנסה למי שטרם מלאו לו 55 שנים (ש"ח)

מבוגר יחיד	הורה יחיד		אחר		זוג	
	עם ילד אחד	עם שני ילדים	עם ילד אחד	עם שני ילדים	בלי ילדים	עם ילד אחד
1,756	2,941	3,423	2,633	2,941	2,414	2,633

שיעורי גמלה להבטחת הכנסה למי שמלאו לו 55 שנים (ש"ח)

מבוגר יחיד	הורה יחיד		זוג		אחר	
	עם ילד אחד	עם שני ילדים	בלי ילדים	עם ילד אחד	עם שני ילדים	עם ילד אחד
2,195	3,589	4,466	3,292	3,818	4,345	3,150

מזונות

חוק המזונות מבטיח תשלום לנשים גרושות, נפרדות, ידועות בציבור או נשים שנישאו שנית, שבית הדין פסק להן מזונות אך בן זוגן החייב בדמי המזונות אינו ממלא את חובתו כלפיהן. סכום התשלום הוא הסכום שנקבע בפסק הדין או הסכום שנקבע בתקנות חוק המזונות – הנמוך מבין השניים: כאשר דמי המזונות שנפסקו גבוהים מהתשלום המתחייב מן התקנות, ישולם הסכום שנקבע בתקנות ובכפוף למבחן הכנסות. שיעור דמי המזונות שנקבע בתקנות שווה לשיעור הגמלה להבטחת הכנסה למשפחות חד הוריות.

הארכת הוראת שעה למבחן הכנסות מקל להורים יחידים

הוראת השעה הוארכה עד 31.12.2020, כך שימשיך להתקיים מבחן ההכנסות הנוכחי להורים יחידים, המאפשר זכאות לגמלה להורים עצמאים שעובדים גם בטווח הכנסות גבוה יחסית.

ספירת יום היציאה לחו"ל והחזרה לארץ

על-פי חוות דעת משפטית ייחשבו יום היציאה לחו"ל ויום החזרה לארץ כימי שהות בארץ. בהתאם לכך לא ייספרו במניין השהייה בחו"ל.

מספר המקבלות דמי מזונות בשנת 2019 היה 14,453 - ירידה של כ-4% לעומת 2018.

דמי מזונות למי שטרם מלאו לה 55 שנים (ש"ח)

אישה שנישאה מחדש או ילדים בלבד				אישה הנשואה לחייב או אישה לא נשואה			
ילד	כל נוסף	שני ילדים	ילד אחד	עם שני ילדים	עם ילד אחד	ללא ילדים	
						ותיקה	חדשה
	878	3,008	2,053	3,423	2,941	1,975	1,756

דמי מזונות למי שמלאו לה 55 שנים (ש"ח)

אישה שנישאה מחדש או ילדים בלבד			אישה הנשואה לחייב או אישה לא נשואה		
כל ילד נוסף	שני ילדים	ילד אחד	עם שני ילדים ויותר	עם ילד אחד	יחידה
878	3,008	2,053	4,466	3,589	2,195

אימהות

ביטוח אמהות נמנה עם חמשת ענפי הביטוח הראשונים של חוק הביטוח הלאומי שנכנס לתוקף ב-1 באפריל 1954, ובמסגרתו משולמות ליולדת גמלאות שונות ולבית החולים מענק אשפוז.

מענק אשפוז נועד לממן את הוצאות הלידה והאשפוז של היולדת ושל היילוד והוא משולם במישרין לבית החולים. ב-1995, כשהוחל חוק ביטוח בריאות ממלכתי, אשפוזם של יולדות ושל יילודים, בכללם פגים, היה כלול בסל שירותי הבריאות שנקבעו בחוק.

מענק לידה נועד לרכישת ציוד ראשוני ליילוד, והוא משולם במישרין ליולדת, גם לעובדות זרות השוהות בארץ עם היתר. סכום המענק מחושב על-פי הסכום הבסיסי.

דמי לידה נועדו לפצות יולדת עובדת על אובדן שכרה במהלך חופשת הלידה שהיא חייבת לקחת על פי חוק עבודת נשים. לדמי לידה זכאית יולדת עובדת – שכירה, עצמאית או הנמצאת בהכשרה מקצועית, כולל עובדות זרות השוהות בארץ כחוק – אשר בתקופה שקדמה ללידה שולמו בעבורה דמי ביטוח בעד פרקי זמן הקבועים בחוק (תקופת אכשרה). דמי הלידה משולמים בעבור 8 או 15 שבועות בהתאם לתקופת האכשרה שצברה האישה, תקופת לידה והורות לבן זוג בלידה רב עוברית.

תקופת לידה והורות לבן זוג בלידה רב עוברית

נערך תיקון בחוק עבודת נשים, ובמסגרתו תיקון עקיף בסעיף 49 לחוק הביטוח הלאומי. התיקון מאפשר לבני זוג בלידה רב עוברית בתנאים מסוימים, לשהות במקביל בחופשת לידה (תקופת לידה והורות) במשך שבועיים מתוך שלושת השבועות הניתנים כתוספת, עבור כל ילד נוסף שנולד באותה לידה.

1. מבוטחת שילדה ילד אחד זכאית לדמי לידה בעד 15 שב' – בן הזוג רשאי לשהות 7 ימים במקביל לאם במהלך 14 שב'.
 2. מבוטחת שילדה ילד אחד זכאית לדמי לידה בעד 8 שב' – בן הזוג רשאי לשהות 7 ימים במקביל לאם במהלך 7 שב'.
 3. מבוטחת שילדה תאומים זכאית לדמי לידה מלאים בעד 18 שב' – בן הזוג רשאי לשהות במקביל לבת הזוג בין 7 ימים ל- 21 ימים במהלך תקופת הזכאות שנותרה לאם.
 4. מבוטחת ילדה תאומים זכאית לדמי לידה חלקיים בעד 10 שב' – בן הזוג רשאי לשהות בין 7 ימים ל- 21 יום במהלך תקופת הזכאות שנותרה לאם.
 5. מבוטחת שילדה שלישיה זכאית לדמי לידה מלאים בעד 21 שב' – בן הזוג רשאי לשהות בין 7 ימים ל- 35 יום במקביל לאם בתקופה הזכאות שנותרה לאם.
 6. מבוטחת שילדה שלישיה זכאית לדמי לידה חלקיים בעד 12 שב' – בן הזוג רשאי לשהות בין 7 ימים ל- 35 ימים במקביל לאם במהלך תקופת הזכאות שנותרה לאם.
- בנוסף לאמור, האב רשאי להחליף את בת הזוג לאחר 6 שב' מיום הלידה, למשך התקופה שנותרה כולל ימי זכאות בשל לידה רב עוברית או הארכה בשל אשפוז ילד, תקופת ההחלפה לא תפחת מ-7 ימים ובתנאי שבת הזוג חזרה לעבודה.

תשלום בעד יילוד

הוראות סעיפים 62 ו-63 א בפרק ג' (ביטוח אימהות) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] התשנ"ה-1995 (להלן: "החוק") קובעות כי מבוטחת שנפטרה בעת הלידה או תוך שנה מיום הלידה, וכן מבוטחת שנקבעה לה דרגת אי כושר להשתכר בשיעור של 100%, ואינה יכולה לטפל ביילוד ישולם לבן זוגה תשלום מיוחד לפני תנאים שיקבע השר בתקנות.

במסגרת תקנות הביטוח הלאומי (תשלום מיוחד בעד יילוד) התשל"ג-1973 נקבע כי זכאותו של בן הזוג לתשלום המיוחד תעמוד על 14 שבועות (שהינו פרק הזמן שהיה קבוע באותה העת בחוק העיקרי כתקופת הזכאות למי שצברה תקופת אכשרה מלאה).

בחודש אפריל 2017 הוארכה הזכאות לחופשת לידה למבוטחת מ-14 שבועות ל-15 שבועות למי שצברה תקופה אכשרה מלאה.

התיקון דן קובע בהתאמה כי יוארך פרק הזמן של התשלום המיוחד לתקופה חופשת הלידה שבחוק, ויוגדל ל-15 שבועות.

מספר המקבלות **מענק לידה** בשנת 2019 היה **185,092** - ירידה של כ-2% לעומת 2018.

מספר המקבלות **דמי לידה** בשנת 2019 היה **133,984** - ירידה של כ-0.35% לעומת 2018.

מענק אשפוז (ש"ח)

תקופה	1.1.2019	1.4.2019	1.7.2019	1.10.2019
מענק אשפוז	14,020	14,129	14,119	14,020
מענק אשפוז לפג	222,452	224,187	224,030	222,452

סכומי המענקים משתנים בינואר מידי שנה, לפי נוסחה הקבועה בחוק הביטוח הלאומי, וכן בכל עת שמשרד הבריאות משנה את מחיר יום אשפוז כללי.

מענק לידה ליולדת בלידה אחת (ש"ח)

כל ילד נוסף	3 ילדים	2 ילדים	ילד אחד		
			ילד ראשון	ילד שני	ילד שלישי ואילך
4,444	13,332	8,888	1,778	800	533

קצבת לידה בלידה רב-עוברית (ש"ח)

20-13 חודשים	12-10 חודשים	9-7 חודשים	6-4 חודשים	3-1 חודשים	
3,111	5,333	7,110	8,888	11,377	שלושה ילדים
3,911	6,666	9,777	11,999	15,110	ארבעה ילדים
5,066	8,888	13,332	17,776	22,220	חמישה ילדים

מקסימום דמי לידה לשכירה או עצמאית

מקסימום דמי לידה ליום 1,481.33 ש"ח ומקסימום דמי לידה 145,170 ש"ח.

ילדים

קצבת ילדים משולמת בכל חודש לכל המשפחות עם ילדים עד גיל 18 בישראל, ומטרתה לסייע בהוצאות הגידול של הילדים. מאז נכנס לתוקפו חוק ביטוח ילדים ב-1959 כתשלום קבוע למשפחות מרובות ילדים, עברו קצבאות הילדים שינויים רבים שנועדו להתאימן לתמורות במדיניות הפיסקלית בארץ. השינויים נעשו בין היתר בסכומים ובתנאי הזכאות של מקבלי הקצבאות.

תשלום רטרואקטיבי בגין קצבת ילדים

התיקון שבנדון מבטל את סעיף 296(ב1) לחוק, שקבע כי התשלום הרטרואקטיבי בגין קצבת הילדים יוגבל לתקופה של 3 חודשים שקדמו למועד הגשת התביעה, וזאת ככל שהילד נרשם במרשם האוכלוסין לאחר שחלפו 30 יום מיום לידתו.

לאחר התיקון לחוק, גם מי שרשם את ילדו במרשם האוכלוסין לאחר 30 יום מיום לידתו יהיה זכאי לתשלום רטרואקטיבי למשך 12 חודשים כקבוע בסעיף 296(ב) לחוק לגבי כלל הגמלאות.

סכום הקצבה (ש"ח)

לילד שנולד <u>אחרי יוני 2003</u>	לילד שנולד <u>לפני יוני 2003</u>	
152	152	לילד הראשון
191	191	לילד השני
191	191	לילד השלישי
191	340	לילד הרביעי
152	359	לילד החמישי ואילך

מספר המשפחות שקיבלו קצבת ילדים בשנת 2019 היה **1,204,350** - עלייה של 1.5% לעומת 2018.

מענק לימודים: הביטוח הלאומי מסייע בהשתתפות בהוצאות הלימודים למשפחות שבראשן הורה עצמאי (משפחות חד הוריות) וכן למשפחות עם 4 ילדים ויותר, המקבלות קצבת נכות כללית, הבטחת הכנסה, מזונות, אזרח ותיק או שאירים. למשפחות אלה משלם הביטוח הלאומי מענק לימודים בתחילת כל שנת לימודים.

הזכאים למענק בשנת 2019 הם מי שנולדו מ 1.1.2002 עד 31.12.2013. סכום המענק אחיד - 1,018 ש"ח לכל ילד.

מספר הילדים שקיבלו מענק לימודים בשנת 2019 היה 236,847 - עליה של כ-6% לעומת 2018.

מספר המשפחות שקיבלו מענק לימודים בשנת 2019 120,824 - עליה של כ-6% לעומת 2018.

תכנית חסכון לכל ילד: הביטוח הלאומי פותח תכנית חיסכון אישית לכל ילד עד הגיעו לגיל 18, בקופת גמל או בבנק לפי בחירת ההורים:

מענק משיכה (ש"ח) ליד שנולד לפני 1.1.2017		סכום הפקדה חד-פעמי (ש"ח) לילד שנולד מ 1.1.2017		סכום הפקדה חודשי (ש"ח)	
בגיל 21	בגיל 18	בגיל מצוות	בגיל 3	סכום נוסף הורה	סכום בסיסי ביטוח לאומי
508	508	254	254	51	51

נפגעי עבודה

על-פי חוק הביטוח הלאומי, כלל העובדים בישראל (שכירים ועצמאיים) מבוטחים כנגד הסיכון להיפגע כתוצאה מעבודה וממחלות מקצוע. לפי החוק, נדרש המעסיק לבטח את עובדיו (למעט שוטרים, סוהרים ועובדי שירות הביטחון) כנגד סיכונים אלה. המעסיקים מבטחים את העובדים הקבועים והזמניים בביטוח יומי או חודשי. **ביטוח נפגעי עבודה** נועד לסייע למבוטחים שנפגעו בעבודה ולפצות אותם על אובדן הכנסתם בתקופה שלאחר הפגיעה, שבה נעשו בלתי כשירים לעבוד. לשם כך משלם להם הביטוח הלאומי דמי פגיעה לתקופה של עד 3 חודשים. אם נותרה לנפגע נכות כתוצאה מהפגיעה, הוא יהיה זכאי לקצבת נכות מעבודה או למענק, בהתאם להחלטת הוועדה הרפואית, שבפניה יופיע. בנוסף, הנפגע בעבודה זכאי לקבל טיפול רפואי חינם בשל תוצאות הפגיעה. אם הנפגע נפטר כתוצאה מהפגיעה בעבודה, תשולם לבני משפחתו קצבה או מענק.

שינויי חקיקה בסעיפי הריאות

- א. שינוי בספר הליקויים ברשומות התקנות לעניין ריאות. התקנות יכנסו לתוקפן ב-1.03.2019 (יום התחילה).
- ב. בנושא ריאות חל שינוי משמעותי בכל סעיפי הליקוי ותת הסעיפים העוסקים בנושא. פרק העשירי בספר הליקויים הוחלפו סעיפים 5-8 הישנים בסעיפים חדשים לגמרי. התיקון מכמת ככל הניתן את המדדים לקביעת אחוזי הנכות בתחום הריאות וקובע מבחנים אובייקטיביים, ברורים ופשוטים ליישום.

קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה

תיקון זה ל"ספר הליקויים" מתקן את פרטי ליקוי 29, 30-31 בתוספת הראשונה לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956 (להלן: "התקנות"), כך שניתנת לוועדה הרפואית האפשרות להסתמך על בדיקות עזר פיזיולוגיות לצורך קביעת דרגת הנכות בתסמונות נוירולוגיות.

תביעה לליקוי שמיעה וטינטון

על פי הוראות סעיף 84 א(ב) לחוק, רעש תמידי באוזניים (טינטון) עקב חשיפה לרע מזיק יוכר על פי התנאים שנקבעו בחוק, אולם נמצא שקיים קושי לקבוע האם מדובר בטינטון תמידי. כלי הסיוע המקובל כיום הוא בדיקת "מאפייני טינטון". לפיכך, ועל מנת לקבל החלטות מבוססות שימצו את זכויות המבוטחים ויצמצמו משכי זמן טיפול בשלב הוועדות הרפואיות – הוחלט לשלוח את המבוטח לבדיקת מאפייני טינטון בשלב הטיפול בתביעה לדמי פגיעה, טרם העברת התיק לחוות דעת הרופא בסניף.

גמלאות לנפגעי עבודה (ש"ח)

קצבת נכות מעבודה ותלויים מקסימלית לחודש	מקסימום דמי פגיעה ליום	
19,998	666.60	עובד שכיר שנפגע עד 31.12.1994
33,330	1,111	עובד עצמאי או עובד שכיר שנפגעו לאחר 1.1.1995

מספר המקבלים קצבת נכות מעבודה בשנת 2019 היה 44,304 - עליה של כ-4.7% לעומת 2018.

מספר המקבלים דמי פגיעה בשנת 2019 היה 58,324 - עליה של כ-2.5% לעומת 2018.

שירות מילואים

המוסד לביטוח הלאומי משלם **תגמולי מילואים** לכל מי שנקרא לשירות מילואים על-פי חוק שירות הביטחון, ולמי שנקרא לאימון על פי חוק שירות עבודה לשעת חירום. המוסד משלם גם הענקות לנערים עובדים עד גיל 18 שנעדרו מעבודתם עקב השתתפותם בחינוך הקדם צבאי (בתנאי שהשתתפו בפעילות במסגרת החינוך הקדם צבאי יומיים רצופים לפחות, ובתנאי שעבדו 30 ימי עבודה לפחות בשלושת החודשים שקדמו לפעילות).

לא נעשו שינויי חקיקה ב 2019.

ב-2019 שולמו תשלומים בסך כולל של 1,168,002 ש"ח, ירידה של כ-5% לעומת 2018.

מקסימום ומינימום תגמול מילואים (ש"ח)

ליום	לחודש	
1,463	43,890	עובד שכיר/עצמאי מקסימום התגמול
198.97	5,969	מינימום התגמול
85.60	2,568	מינימום הענקה לגדנעים

אבטלה

הביטוח הלאומי דואג להבטיח למובטל אמצעי מחיה בתקופת האבטלה עד שיעלה בידו להיקלט בעבודה. **דמי האבטלה** משולמים למי שהיה עובד שכיר והוא רשום בלשכת שירות התעסוקה כמחוסר עבודה, ומתייצב בשירות התעסוקה לדרוש עבודה. עליו לפנות ללשכת שירות התעסוקה מיד עם הפסקת עבודתו, ולהתייצב בלשכה במועדים קבועים כפי שייקבעו על ידה. לשכות שירות התעסוקה מעבירות לביטוח הלאומי מדי חודש את הנתונים על מספר ימי האבטלה שנרשמו, ועל סמך נתונים אלה משלם הביטוח הלאומי למבוטח את דמי האבטלה.

לא נעשו שינויי חקיקה ב 2019.

מספר מקבלי דמי אבטלה בשנת 2019 היה **75,355**, עליה של כ-8% לעומת 2018.

שיעור דמי אבטלה ליום, 2019

351 ש"ח	הסכום היומי הבסיסי
175.60 ש"ח	שכר יומי ממוצע לחייל משוחרר
119.92 ש"ח	דמי האבטלה המרביים ליום לחייל שלא עבד לאחר שחרורו
83.94 ש"ח	דמי אבטלה לחייל בהכשרה מקצועית
131.70 ש"ח	התקרה היומית לחישוב ההשלמה לחייל שנשלח לעבודה לא מתאימה
9,695 ש"ח	מענק מלא לחייל משוחרר שעבד בעבודה מועדפת
1,761 ש"ח	הסכום המרבי (שכר יומי מרבי)
410.92 ש"ח	דמי אבטלה מרביים ליום לתקופה הראשונה
273.95 ש"ח	דמי אבטלה מרביים ליום לתקופה השנייה

אסירי ציון

תושב או אזרח ישראל, שהרשות המאשרת הכירה בו כ**אסיר ציון** או כבן משפחה של אסיר ציון שנמצא במאסר או כבן משפחה של הרוג מלכות, זכאי לגמלאות על-פי חוק התגמולים לאסירי ציון ובני משפחותיהם התשנ"ב – 1992. הגמלאות מותנות במבחן הכנסה.

אסירי ציון נכים זכאים גם לגמלה בעין (הטבה) כמו טיפול רפואי ושיקום מקצועי. בן משפחה של אסיר ציון ששוהה בכלא או שנפטר עשוי להיות זכאי גם הוא להטבות.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2019.

שיקום מקצועי

על-פי חוק הביטוח הלאומי (1968) ותיקון מס' 13 לחוק (1974), לשיקום מקצועי זכאים:

- מי שנפגעו בעבודה.
- בעלי מוגבלות (מלידה, מתאונה או ממחלה), ואם הם אינם מתאימים לשיקום – בני זוגם.
- אלמנים ואלמנות.

לשיקום מקצועי זכאים גם נפגעי פעולת איבה ובני המשפחות השכולות, במסגרת הטבות חוק נפגע פעולות איבה (1974).

שירותי השיקום ניתנים על ידי עובדים סוציאליים במחלקות השיקום בסניפי הביטוח הלאומי והם כוללים: אבחון והערכה, טרום הכשרה מקצועית, הכשרה מקצועית, ייעוץ לקריירה, תוכניות שיקום מותאמות אישית, השכלה אקדמית והשמה בעבודה. מרבית השירותים ניתנים על-ידי הביטוח הלאומי וחלקם ניתנים במסגרות ייעודיות כגון מרכזי שיקום. תהליך השיקום מתחיל עם פנייה של המבוטח או של נציג הקהילה או ביוזמה של המוסד.

בשנת 2019, קיבלו 271,474 איש שירותי שיקום מהביטוח הלאומי, עליה של כ 11% לעומת 2018.

תיקון חקיקה בדבר הורים לילד נכה שנפטר

מדובר בחוק הביטוח הלאומי (תיקון 208) התשע"ח – 2018, הכשרה מקצועית להורי ילד נכה שנפטר, המרחיב את אוכלוסיית הזכאים לשיקום מקצועי ותחולתו מינואר 2019.

הורים המתמודדים עם מחלה קשה של ילדם חווים קשיים במישורים רבים המכבידים על חיי המשפחה ועל תעסוקת ההורה.

קשיים אלה כוללים התמודדות עם טיפולים רפואיים אינטנסיביים הדורשים השקעת משאבי זמן ניכרים, היעדרות מעבודה, השארות בבית עם הילד החולה ועוד וזאת בנוסף להתמודדות הרגשית המלווה טיפול בילד חולה במקביל לניסיון לשמור על שגרת חיי המשפחה ביומיום.

במקרים רבים, הורים הנדרשים להתמסר לטיפול בילדם החולה נאלצים לשנות את דפוסי התעסוקה ולעיתים אחד מההורים נאלץ להפסיק את עבודתו כליל על מנת להתמסר לטיפול בילד.

התמודדות זו, שיכול ותארך שנים רבות, מביאה למצב בו עם פטירת הילד הנכה מוצא עצמו ההורה עומד בפני קושי גדול בבואו להשתלב חזרה בעולם העבודה, הן בשל המשבר הרגשי והן בשל ההתנתקות או הצמצום בתחום זה.

חוק הביטוח הלאומי (תיקון 208) התשע"ח – 2018 הכשרה מקצועית להורי ילד נכה שנפטר, בא לסייע להורים אלו בהשתלבות בעולם העבודה, והרחיב את הזכאות לשיקום מקצועי להורי ילד נכה שנפטר ואשר שולמה בעדו גמלה מכוח סימן ו' לפרק ט.

התיקון שבנדון מרחיב את קבוצת הזכאים להכשרה מקצועית ודמי מחיה וקובע כי הורי ילד נכה שנפטר ואשר שולמה בעדו גמלה יהיו זכאים להכשרה מקצועית לרבות דמי מחיה והוצאות אבחון.

תיקון החקיקה התקבל במהלך ספטמבר 2018 אולם מאחר והיה צורך בהתאמת המערכת הממוכנת, וכתיבת נהלים לטיפול באוכלוסיית זכאים חדשה זו, התחלת יישום החקיקה ב 2019.

נפגעי איבה

נפגעי פעולות איבה ובני משפחותיהם זכאים, על פי החוק, לתגמולים כספיים ולהטבות שונות, המיועדים לסייע להם ולתמוך בהחלמתם – כגון תגמולים חודשיים, שיקום, מענקים שנתיים ומענקים חד פעמיים. הזכאות נקבעת על פי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה התשי"ל-1970. התגמולים הכספיים נקבעים על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט-1959, והם מחושבים בדרך כלל על פי שכרם של עובדי מדינה בדירוג המנהלי ומתעדכנים בהתאם לעדכונים במשק (הסכמי עבודה או תוספות יוקר).

בן משפחה של נפגע פעולת טרור שנהרג זכאי לקצבה חודשית (באותו שיעור של קצבה המשולמת לבני משפחתו של חייל שנהרג בעת מילוי תפקיד), לשיקום מקצועי ולמענק חד פעמי.

ביטול התנאי של מי שהתייתם עד גיל 37 בנפגעי איבה

במסגרת תיקון החוק הורחבה הגדרת "יתום משני הוריו בשל פעולת איבה" ובוטל התנאי ולפיו יוכר רק מי שהתייתם משני הוריו עד הגיעו לגיל 37.

כן קובע התיקון כי יתום משני הוריו כאמור, שהתייתם קודם לתאריך תחילת החוק דנו, יהא זכאי למענק חד פעמי בסך 500,000 ש"ח וכן לקצבאות והטבות מכאן ואילך.

עיגון זכויותיהם של שארי נפגעי פעולות איבה

התיקון מעגן את זכויותיהם של שארי נפגעי פעולות איבה וקובע כי גם במקרים בהן זכאיות המשפחות לקצבת פנסיה מכוח חוק שירות המדינה, לא תפגע זכאותם למלוא הזכויות מכוח חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה.

התיקון **משנה** את הדין הקיים ולפיו מקום שמשפחת נפטר איבה, שחוק שירות המדינה חל עליו, בחרה לקבל פנסיה מכוח אותו חוק, היא נדרשה לוותר על רוב זכויותיה מכוח חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה ולהיוותר עם קצבה חלקית בשיעור 1/4 בלבד והטבות נלוות.

על פי התיקון, **במקרה בו בן/בת הזוג או היתומים זכאים לתגמולים לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תהא המשפחה זכאית למלוא התגמולים מכוח חוק נפ"א, וכן לקצבה מכוח שירות המדינה (ממנה ינוכה מחצית מסכום התגמולים או מחצית מסכום הקצבה, לפי הסכום הנמוך מבין השניים).**

קבורה בכל בית עלמין בארץ לנפגעי פעולות איבה

התיקון קובע כי משפחתו של חלל איבה תהא רשאית לקבור את המנוח בכל בית עלמין בארץ, לרבות בבית עלמין סגור או חלקת קבר חריגה, וזאת ללא קשר למקום הפטירה או מקום המגורים של הנפטר.

עלות הוצאות הקבורה תשולם ע"י המוסד לביטוח לאומי ישירות אל חברת הקבורה וזאת בסך שלא יעלה על כפל התעריף הקבוע בתוספת הראשונה לחוק שירותי הדת היהודיים (נוסח משולב) התשל"א – 1971.

זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד

חוק ביטוח זכויות עובדים **בפשיטת רגל ופירוק תאגיד** נחקק בשנת 1975, כדי להגן על עובדים, שזכויותיהם נפגעו כתוצאה מקשיים, שאליהם נקלע מקום עבודתם, ובשל קשיים אלה ניתן צו פירוק או צו פשיטת רגל.

בהתאם לחוק, עובד שכיר שמעסיקו פשט את הרגל או שהחברה שעבד בה התפרקה, זכאי לתשלום גמלה מהביטוח הלאומי הכוללת את התשלומים האלה, שמעסיקו נשאר חייב לו, עד לסכום המקסימלי הקבוע בחוק:

1. שכר העבודה
2. פיצויי הפיטורין
3. תשלום לקופת הגמל.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2019.

תשלום דמי ביטוח

שינוי שיעורי דמי ביטוח בעבור עובד

החל מ- 1.1.2019 חלו שינויים בשיעורי דמי ביטוח למעסיק בענף נפגעי עבודה. השיעור המופחת והשיעור הרגיל הועלו ב-0.1%.

שיעורי דמי ביטוח הנגבים מהמעסיק בעד העובד, לפי ענפים (אחוזים מהשכר)

החל מיום 1.1.2019	שיעור רגיל	שיעור מופחת
סך הכל	19.60	7.05
סך הכל לפי חוק ביטוח לאומי	14.60	3.95
זיקנה ושאיירים	5.89	1.52
סיעוד	0.33	0.05
נכות כללית	2.28	0.37
נפגעי תאונות	0.13	0.02
נפגעי עבודה	2.06	0.47
אמהות	1.40	0.15
ילדים	2.08	1.32
אבטלה	0.37	0.04
פשיטת רגל	0.06	0.01
ביטוח בריאות	5.00	3.10

שינוי שיעורי דמי ביטוח לעצמאי

החל מ- 1.1.2017 חלו שינויים בשיעורי דמי ביטוח לעצמאי על מנת להתאים אותם לשיעורי העובד והמעסיק. מסיבה זו הוקטן השיעור המופחת, שהינו עד 60% מהשכר הממוצע, מ-6.72% ל-2.87%. לעומת זאת הועלה השיעור הרגיל מ-11.23% ל-12.83%, לפי הפירוט מטה.

שיעורי דמי ביטוח הנגבים מהעצמאי, לפי ענפים (אחוזים מהשכר)

החל מיום 1.1.2017	שיעור רגיל	שיעור מופחת
סך הכל	17.83	5.97
סך הכל לפי חוק ביטוח לאומי	12.83	2.87
זיקנה ושארים	5.95	1.32
סיעוד	0.21	0.05
נכות כללית	2.12	0.47
נפגעי תאונות	0.09	0.03
נפגעי עבודה	0.78	0.17
אמהות	0.94	0.24
ילדים	2.74	0.59
ביטוח בריאות	5.00	3.10

שינוי שיעור השתתפות משרד האוצר בגביית דמי ביטוח

בשנת 2019 שיעור ההשתתפות היה כמפורט: בינואר 57.16% והחל מפברואר הוא ירד ל 55.96% בעקבות שינויי חקיקה הקשורים להסכם הנכים וכן שינויי בענפים זקנה ושארים, סיעוד ועוד.

יעוץ לקשיש

שירות הייעוץ לקשיש הוקם בשנת 1972 כפרויקט של גמלאים מתנדבים המסייעים לקשישים אחרים. השירות החל עם מתנדבים מעטים בחמישה סניפים, ועם השנים התרחב מאוד, וכיום פועלים במסגרתו כאלף מתנדבים בכל הארץ.

מתנדבי השירות מקיימים קשר חברתי קבוע ותומך עם הקשישים ומסייעים להם למצות את זכויותיהם בביטוח הלאומי ובארגונים אחרים. העובדה שהמתנדב קשיש אף הוא מאפשרת לו להבין את תחושותיו של הקשיש הנועץ ואת בעיותיו הקשורות לזיקנה.

המתנדבים נדרשים לעבור קורס הכשרה של ארבעה חודשים, שבמהלכו הם לומדים על הצרכים המיוחדים של הקשישים ועל השינויים המתרחשים בגיל הזה, ומפתחים את המיומנויות הנדרשות לעבודה עם קשישים. את השירות מנהלים עובדים סוציאליים מומחים בגרונטולוגיה ובהתנדבות. כל השירותים של שירות הייעוץ לקשיש ניתנים ללא תשלום.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2019.

אמנות בינלאומיות

אמנה בינלאומית לביטחון סוציאלי היא הסכם שנחתם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת, כדי לשמור על הזכויות הסוציאליות של מי שעברו ממדינה למדינה וכדי למנוע כפל תשלום דמי ביטוח מישראלים השוהים בחו"ל ועובדים שם.

המדינות שעמן חתמה ישראל על אמנות הן: בריטניה הולנד, צרפת, בלגיה, אוסטריה, גרמניה, שוודיה, שווייץ, דנמרק, פינלנד, אורוגוואי, צ'כיה, נורווגיה, בולגריה סלובקיה ורומניה. אמנה המסדירה מניעת כפל תשלום דמי ביטוח לאומי בלבד נחתמה עם קנדה.

האמנות חלות על תושבי ישראל ועל אזרחי המדינות הללו ובני משפחותיהם ובכל אמנה מפורטים ענפי הביטוח הכלולים בה. האמנות הרחבות כוללות את רוב ענפי הביטוח: אזרח ותיק, שאירים, נכות, נפגעי עבודה, ילדים ואימהות.

לאחרונה, נכנסו לתוקף שתי אמנות חדשות לביטחון סוציאלי: עם בלגיה (יוני 2017) ועם הפדרציה הרוסית (אוקטובר 2017). במהלך השנים 2018 ו-2019, נקבעו נוהלי עבודה ביישום אמנות אלו.

קרנות הביטוח הלאומי

קרנות הביטוח הלאומי הן קרנות ממשלתיות המיועדות לצמצום פערים חברתיים וטיפול, העצמה ושיפור איכות החיים של אוכלוסיות במצבי סיכון. יחד עם שותפים במגזר הציבורי, השלישי והעסקי פועלות הקרנות לפיתוח, הרחבה וחיזוק של השירותים החברתיים בישראל.

הקרנות מסייעות במימון וליווי מקצועי של פרויקטים ותכניות חברתיות, פיתוח תורה מקצועית לתכניות חדשות וקידום שינויים בתחום מדיניות הרווחה בישראל. הביטוח הלאומי פועל באמצעות חמש קרנות: הקרן לפיתוח שירותים לנכים, קרן סיעוד, קרן ילדים ונוער בסיכון, קרן מפעלים מיוחדים וקרן מנוף.

נדבך מרכזי בפעילות הקרנות הוא בסיוע לארגונים ורשויות מקומיות להקמה ושדרוג של שירותים חברתיים. כמו כן, כגוף מרכזי באקו-סיסטם החברתי, הקרנות קשובות תמיד ליוזמות חדשניות בשדה, ומובילות ושותפות בתהליכי פיתוח חדשניים לרווחת אוכלוסיות במצבי סיכון.

הקרן לפיתוח שירותים לנכים

הקרן לפיתוח שירותים לנכים מסייעת לגופים ציבוריים לפתח שירותים לאנשים עם מוגבלות כדי לשלבם בחברה ובעבודה ולשפר את רווחתם. הקרן פועלת בתחומים האלה: החינוך המיוחד והגיל הרך; שיקום תעסוקה לנכים; דיור מוגן בקהילה; פעילויות פנאי וספורט; שיפור תנאים פיזיים במוסדות לנכים ורכישת ציוד לשיקום; וסיוע בהנגשה לנכים במבנים ציבוריים. הקרן גם מסייעת בשיפור איכות החיים והשירותים במוסדות. הקרן מסייעת בפיתוח שירותים המיועדים למגוון רחב של אוכלוסיות עם מוגבלות, כגון: נפגעי נפש, אנשים עם מוגבלות שכלית, נפגעי ראש, עיוורים וליקויי ראייה, חרשים וכבדי שמיעה, אנשים ברצף האוטיסטי, אנשים עם מוגבלות מוטורית קשה, נפגעי מחלות, אנשים עם לקות למידה קשה וקשיי קשב וריכוז ועוד. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 220, והיא פועלת על פי תקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם ועדת הנכות של מועצת המוסד.

קרן סיעוד

קרן סיעוד מסייעת לגופים בפיתוח שירותים עבור קשישים מוגבלים בקהילה ובמוסדות, על מנת לשפר את בריאתם ורווחתם של הקשישים בישראל ולצמצם תהליכי הידרדרות תפקודית. הסיוע ניתן לפיתוח תשתיות ולהצטיידות למסגרות בקהילה (כמו מרכזי יום ומועדוני מופת) ובמוסדות (בתי אבות ציבוריים ופרטיים), ולפיתוח מודלים חדשניים לתפעול מסגרות לקשישים מוגבלים בקהילה ובמוסדות ושירותים חדשניים. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 237.

הקרן למפעלים מיוחדים

הקרן למפעלים מיוחדים מסייעת לארגונים חברתיים ולרשויות מקומיות לפתח שירותים חברתיים בעלי מרכיב ניסיוני וחדשני עבור מגוון אוכלוסיות במצבי סיכון, ובהם: משפחות בעוני ובאבטלה, קשישים, אנשים עם צרכים מיוחדים, צעירים בסיכון ועוד. הקרן פועלת כ"קרן הון-סיכון חברתית" המעניקה ידע וניסיון מקצועי בפיתוח שירותי רווחה ובשיפור הביטחון הסוציאלי,

ומשתתפת במימון התכנית וההערכה המחקרית. פעילות הקרן נעשית בשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה, ארגונים ציבוריים וקרנות פילנתרופיות, והיא מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) תשנ"ה – 1995, סעיף 36, ובתקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם וועדות מועצת המוסד.

קרן לילדים ונוער בסיכון

הקרן לילדים ובני נוער בסיכון פועלת החל משנת 2004, לקדם את הטיפול בילדים ובני נוער בסיכון שטרם מלאו להם 18 שנים הנמצאים בסיכון בשל הזנחה, התעללות, אלימות ופגיעה מינית, לרבות ילדים ובני נוער שעברו על החוק, משתמשים בסמים או חשופים לתנאי חיים מסכנים. הקרן פועלת להרחיב את אוכלוסיית היעד של הקרן לצעירים עד גיל 23. פעילותה של הקרן מכוונת לפיתוח והטמעת מודלים ותוכניות מערכתיות בהתאם לצרכים של אוכלוסיית היעד. לקרן שיתופי פעולה משמעותיים עם משרדי הרווחה, החינוך, הבריאות, הקליטה והכלכלה, כמו גם מיזמים משותפים עם קרנות פרטיות, ארגונים ציבוריים וארגונים עסקיים. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 74, והיא פועלת על פי תקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד בהתייעצות עם וועדות מועצת המוסד.

קרן מנוף למניעת תאונות בעבודה

קרן מנוף מיועדת למימון פעולות למניעת תאונות בעבודה ולעידוד תכניות להגברת הבטיחות והגהות – מימון מחקרים בתחום הבטיחות והגהות בעבודה ויישום מסקנותיהם במפעלים; פיתוח ושיפור אמצעי בטיחות חדשניים; איתור סיכונים מקצועיים ומפגעים בטיחותיים במקומות עבודה; וסיוע ברכישת אמצעי בטיחות חדשניים, בפעולות הסברה והדרכה ובמצעי הסברה ופרסום. פעילותה של הקרן מעוגנת בחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשנ"ה – 1995, סעיף 149, והיא פועלת על פי התקנות הנלוות לחוק ועל פי התקנון שאושר על ידי מנהלת המוסד.

לא נעשו שינויי חקיקה בשנת 2019.